

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2017. október 26.

TÁRSADALOMISMERET

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2017. október 26. 14:00

Időtartam: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Az írásbeli vizsga két részből áll.

I. rész – társadalomismeret és jelenismeret

II. rész – gazdasági és pénzügyi ismeretek

Az írásbeli dolgozat végső pontszámát (maximum 75 pont) az I. rész (maximum 55 pont) és a II. rész (maximum 20 pont) pontszámának összege adja meg.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. Fogalom megnevezése

Írja a pontozott vonalra a fogalmak meghatározását!

a)

A hátrányos helyzetben lévő egyének, csoportok társadalmi, gazdasági, kulturális, jóléti szükségleteinek kielégítésére irányuló tevékenység, illetve az ezt szolgáló célok és eszközök rendszere.

b)

Egyenjogúsítás, önállósítás. Az a folyamat, amelynek során egy addig hátrányos, elnyomott réteg, csoport a többséggel egyenlő jogokat kap.

c)

A népesedési helyzet vizsgálatának egyszerű, ugyanakkor szemléletes és látványos eszköze. Olyan ábra, amelynek bal oldalán a férfiak, jobb oldalán a nők számának megfelelő hosszúságú vízszintes sávok mutatják az adott életkorú népesség számát, általában korévenként.

d)

Olyan többfázisú, nettó típusú adó, amelyet a termelés és a forgalmazás minden szakaszában a hozzáadott érték után meg kell fizetni, de az adóterhet a termék vagy szolgáltatás végső felhasználója viseli. Mértéke folyamatos közgazdasági viták tárgyát képezi, ugyanakkor a költségvetés jól tervezhető és fontos bevételei közé tartozik.

e)

A demokratikus jogállami berendezkedésű politikai közösségek jogrendszerének egyik alapelve: „Senki sem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg a bűnösségét a bíróság jogerős határozatában nem állapította meg.”

5 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. Adatok értelmezése

Az alábbiakban a házasságkötések és a válások alakulásáról olvashat! Elemezze a forrást, és válaszoljon a kérdésekre!

A házasságkötések száma az 1961-es mélyponttól 1975-ig szinte folyamatos emelkedést mutatott. 1975-ben a házasságkötések száma megközelítette az 1954-es értéket, abban az évben 103 775 pár házasodott össze. Ezután viszont meglehetősen meredek csökkenést tapasztalhatunk, ami a 2000-es évek végén érte el a mélypontját. 2010-ben mindössze 35 520 házasságkötés történt.

A 2011-től elindult enyhe emelkedésről még korai lenne megállapítani, mennyire tartós.

A válások abszolút száma az 1950-es évekbeli ingadozás után 1963-tól (18 364) szinte folyamatos emelkedést mutat 1987-ig, amikor közel harmincezer pár (29 856) válását mondta ki a bíróság. 1988-tól 2009-ig a válások száma évi 23 000–25 000 között ingadozott, majd ekkortól lassú csökkenést tapasztalhatunk. 2014-ben 19 576 válást regisztráltak.

<http://www.matud.iif.hu/2016/02/03.htm> (szerkesztett változat)

a) Hány százalékkal csökkent 2010-re a házasságkötések száma az 1975-ös évihez képest?

.....

b) Hányszorosára nőtt a válások száma 1963 és 1987 között?

.....

c) Milyen tendenciák állapíthatók meg?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

d) Melyek a kiváltó okok?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. Keresztrejtvény

A meghatározásokban a parlament munkájával kapcsolatos fogalmakat talál. Töltse ki a keresztrejtvényt! (Figyelem! A kétjegyű mássalhangzók minden betűje külön cellába kerül!)

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1.										
2.										
3.								M		
4.		V								
5.				É						
6.										
7.		Á			Z			Á		
8.				Z						
9.										
10.								M		

Vízszintes 7.:

A parlament munkáját, a képviselők jogait és kötelezettségeit tartalmazó rendelkezések összefoglaló elnevezése.

Függőleges 2.:

Eljárásrend, amelynek során a képviselők jelezhetik az egyes kérdésekben elfoglalt álláspontjukat.

Függőleges 4.:

Az év azon része(i), amikor a parlamenti munka folyik.

Függőleges 8.:

Felhatalmazás, amelynek alapján a képviselő a munkáját végzi.

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7. Kiválasztás

Az alábbi feladatban fontos európai uniós intézmények meghatározását találja. Írja a keretbe annak az intézménynek a betűjelét, amelyikre a meghatározás vonatkozik!

Az egyik fogalom nem felel meg egyetlen meghatározásnak sem.

- a) Európai Számvevőszék
- b) Európai Bizottság
- c) Európai Tanács
- d) Európai Parlament
- e) Az Európai Unió Bírósága

1. Az EU jogalkotó intézménye, amelyet ötévente közvetlenül választanak meg az uniós választópolgárok.
2. Meghatározza az Európai Unió tevékenységének általános politikai irányvonalát és prioritásait. Keretében az uniós országok vezetői üléseznek, hogy meghatározzák az EU politikai programját.
3. Az EU politikailag független végrehajtó szerve. Kizárólagos hatáskörébe tartozik az új uniós jogszabályjavaslatok kidolgozása. Az intézmény politikai vezetéséről a biztosok testülete gondoskodik.
4. Ez a szerv ellenőrzi, hogy az uniós pénzforrások beszedése és felhasználása során nem történt-e szabálytalanság, és segíti az uniós pénzgazdálkodás javítását.

4 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Érvelés

Az alábbi idézet és saját tapasztalatai felhasználásával fogalmazzon meg érveket pro és kontra arról, hogy az iskolának feladata-e az életre való felkészítés!

A teljes pontszám eléréséhez minimum két mellette szóló érv és két ellenérv megfogalmazása szükséges!

Az iskola tényleg az életre nevel? De valójában milyen is az élet? Erről még nincs elég tapasztalatunk, csak találgatni tudunk. Amit látunk: mindenki rohan, senkire, semmire nincs idő. A városainkban füst, korom, szenny, zaj, szegénység, de ezzel ellentétben a nagymértékű pazarlás is jelen van. Az élet sokszor kegyetlen, igazságtalan, és eltípor, ha gyenge vagy. A mai világban csak az erőseknek van helyük. Vajon az iskola egy ilyen életre készít fel? Vagy inkább megpróbál megóvni az élet gonosz dolgaitól? Megpróbálja elhíttetni velünk, hogy az életben majd megálljuk egykor a helyünk, „csak tanuljunk, állandóan tanuljunk, mert a tudással mindent el lehet érni”.

<http://www.hitvallas.hu/regi/hitv0503/hitv050334.html>

Érvek az állítás mellett:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Érvek az állítással szemben:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

II. rész

Gazdasági és pénzügyi ismeretek

1. Fogalmak

Írja le röviden a felsorolt fogalmak, illetve gazdasági tényezők meghatározását!

a) Megtakarítás

.....

.....

.....

.....

b) Állami költségvetés

.....

.....

.....

.....

c) Adó

.....

.....

.....

.....

d) NDP

.....

.....

.....

.....

e) Infláció

.....

.....

.....

.....

5 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

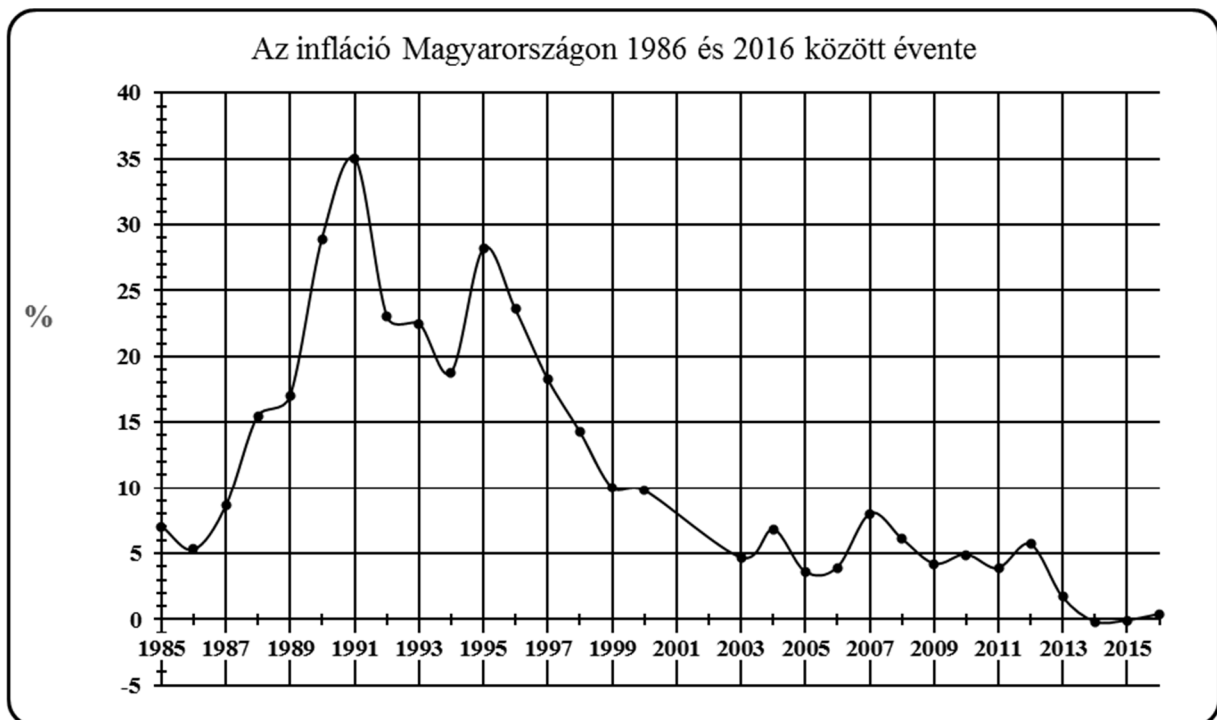
- a) A pénzügyi szektor bérei azért magasabbak az átlagnál, mert az elmúlt évtizedekben dinamikusan nőtt ennek a szektornak a teljesítménye.
- b) A munkaerő szabad áramlása hosszú távon képes kiegyenlíteni a szakmák közötti bérkülönbségeket.
- c) A szakmai tudás megszerzése költségekkel jár, amelyet az állam finanszíroz, ezért a képzett munkavállaló csak alacsonyabb bért kaphat.
- d) Egy munkafajta piaci bére biztosan magasabb lesz az átlagosnál, ha a munkapiacra hiány mutatkozik abban a foglalkozási ágban.
- e) Az egyes munkafajták bére azért nem lehet azonos, mert azok különböző képességeket és képzettséget igényelnek.

5 pont

--

4. Ábraelemzés

Az ábra segítségével állapítsa meg az egyes évekre jellemző infláció mértékét, majd ennek ismeretében karikázza be a megfelelő válasz betűjelét, és írjon hozzá rövid szöveges indoklást!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A) Válassza ki, és karikázza be, hogy melyik évszám nem illik a csoportba! Választását indokolja is!

- a) 1986 b) 1988 c) 1989 d) 1990

Indoklás:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B) Válassza ki, és karikázza be, hogy melyik évszám nem illik a csoportba! Választását indokolja is!

- a) 1994 b) 2003 c) 2005 d) 2008

Indoklás:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

C) Válassza ki a helyes állítást, majd karikázza be annak betűjelét!

- a) 1988 és 1989 mentes volt az inflációtól, mert a fogyasztói árindex változatlan maradt.
- b) 1986 és 1990 között az infláció felgyorsult, kúszó inflációból vágató inflációvá alakult át.
- c) 1995–1999 között az árindex változása miatt az árak jelentősen csökkentek.

5 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. rész Társadalomismeret és jelenismeret	pontszám	
	maximális	elért
1. Esszé	15	
2. Elemzés	10	
3. Rövid esszé	7	
4. Fogalom megnevezése	5	
5. Adatok értelmezése	6	
6. Keresztrejtvény	4	
7. Kiválasztás	4	
8. Érvelés	4	
I. rész összesen	55	
II. rész		
Gazdasági és pénzügyi ismeretek	pontszám	
	maximális	elért
1. Fogalmak	5	
2. Esszé	5	
3. Igaz-hamis	5	
4. Ábraelemzés	5	
II. rész összesen	20	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma	75	

dátum

javító tanár

Feladatsor	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt

dátum

dátum

javító tanár

jegyző